

Nota

Brugge, Nieuwe Gentweg 53

Deel 1: Verslag van Resultaten

Titel

Nota Brugge, Nieuwe Gentweg 53. Deel 1: Verslag van Resultaten

Auteurs

Stefanie Sadones, met bijdrages van Ron Bakx en Olivier Van Remoorter

Erkende archeoloog

BAAC Vlaanderen bvba
OE/ERK/Archeoloog/2015/00020

BAAC-Projectnummer

2021-0565

Plaats en datum

Gent, 4 juni 2021

Reeks en nummer

BAAC Vlaanderen Rapport 1857
ISSN 2033-6896

Wettelijk depot

KBR

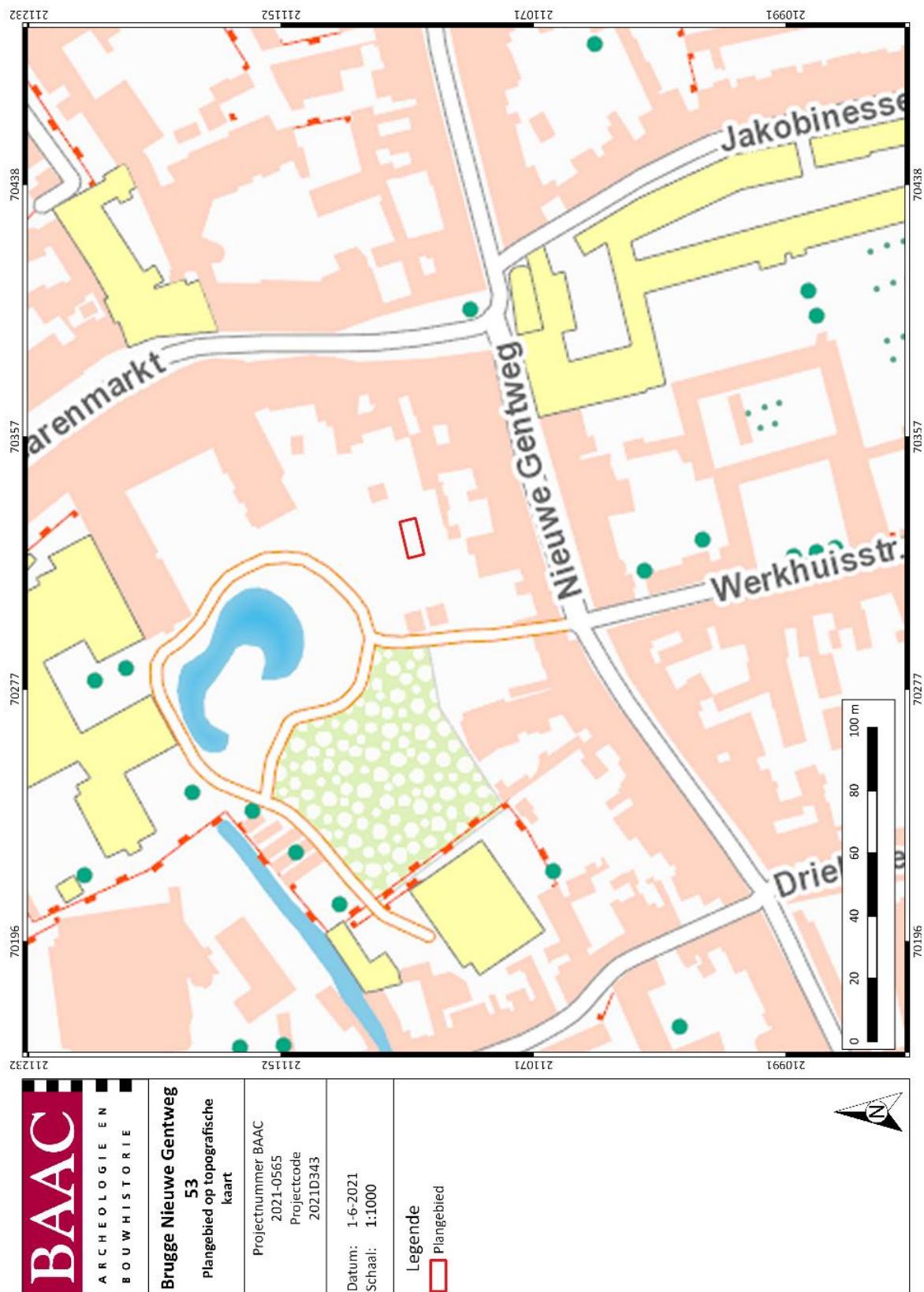
Inhoud

1	Beschrijvend gedeelte.....	1
1.1	Administratieve gegevens	1
1.2	Aanleiding	4
1.3	Onderzoekstraject.....	5
1.4	Afwijkingen onderzoekstraject t.o.v. de archeologienota	6
2	Proefputtenonderzoek.....	7
2.1	Werkwijze en strategie	7
2.1.1	Onderzoeksdoelstellingen.....	7
2.1.2	Onderzoeksvragen	7
2.1.3	Methoden en technieken.....	8
2.1.4	Organisatie van het vooronderzoek	10
2.1.5	Afwijkingen.....	12
2.1.6	Inbreng specialisten en externe wetenschappelijke begeleiding.....	13
2.2	Assessment	14
2.2.1	Landschappelijke en aardkundige situering	14
2.2.2	Interpretatie profielen	14
2.2.3	Sporen en structuren.....	14
2.2.4	Vondsten.....	19
2.2.5	Stalen.....	23
2.2.6	Bewaring en deponering	23
2.3	Synthese onderzoeksresultaten.....	24
2.3.1	Datering en interpretatie onderzoeksterrein	24
2.3.2	Confrontatie met resultaten eerder vooronderzoek.....	24
2.3.3	Verwachting archeologisch erfgoed	24
2.3.4	Syntheseplan	25
2.3.5	Onderzoeksvragen: antwoorden	25
2.4	Besluit.....	28
2.4.1	Potentieel op kennisvermeerdering.....	28
2.4.2	Afweging noodzaak verder vooronderzoek.....	28
3	Samenvatting.....	29
4	Lijsten.....	30
4.1	Figurenlijst.....	30
4.2	Plannenlijst.....	30
4.3	Tabellenlijst	30
5	Bibliografie	31
6	Bijlagen	32

1 Beschrijvend gedeelte

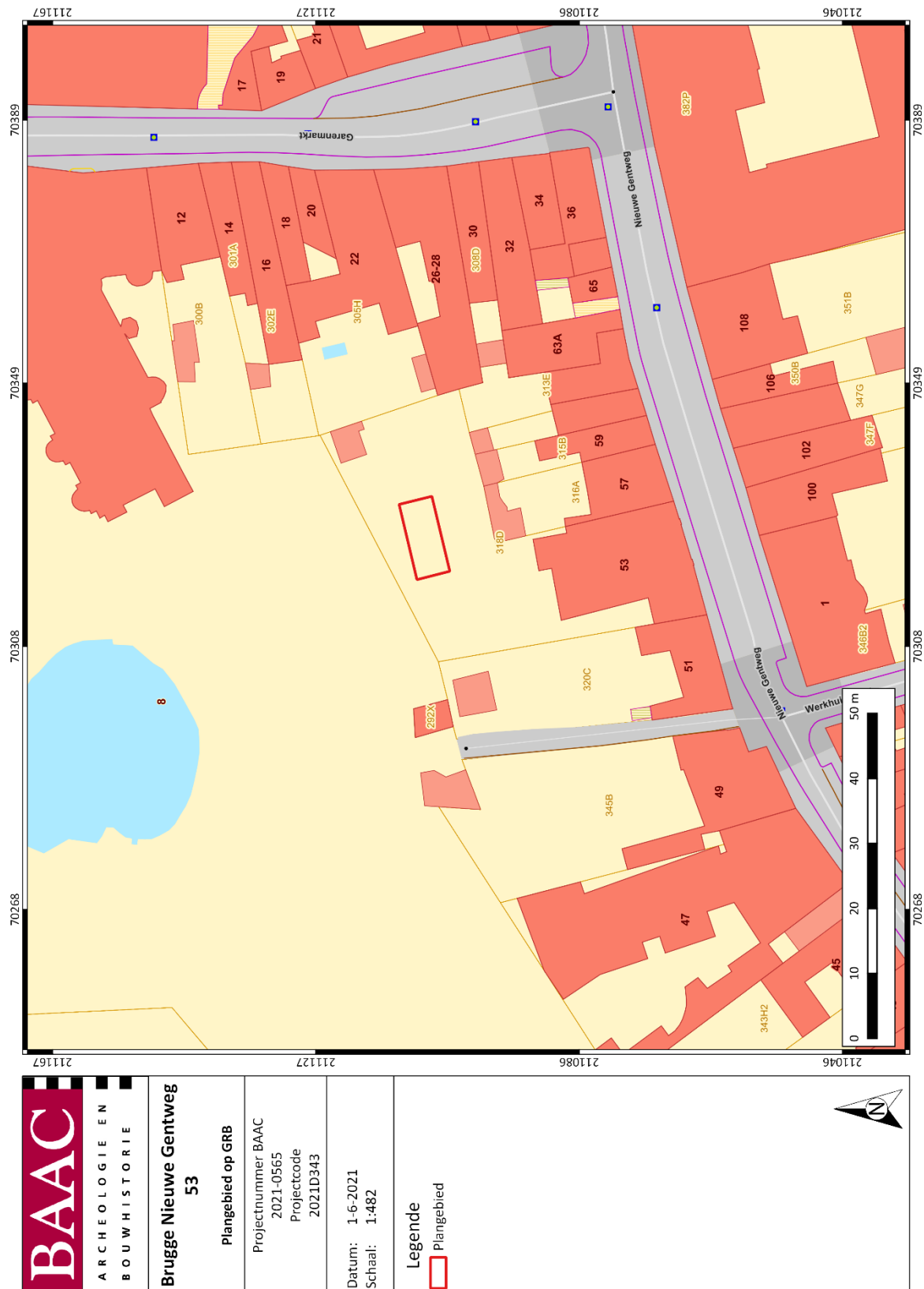
1.1 Administratieve gegevens

Naam site	Brugge, Nieuwe Gentweg 53		
Ligging	Nieuwe Gentweg 53, gemeente Brugge, provincie West-Vlaanderen		
Kadaster	Brugge, Afdeling 3, Sectie C, Perceel 318D		
Coördinaten	Noordwest:	x: 70318,2370	y: 211114,2302
	Noordoost:	x: 70331,4124	y: 211114,2302
	Zuidwest:	x: 70318,2370	y: 211105,8978
	Zuidoost:	x: 70331,4124	y: 211105,8978
Projectnummer BAAC Vlaanderen	2021-0565		
ID in akte genomen AN	ID16925		
Proefsleuvenonderzoek	Projectcode	2021-0565	
	Veldwerkleider	Robrecht Vanoverbeke (archeoloog)	
	Erkende archeoloog	BAAC Vlaanderen OE/ERK/Archeoloog/2015/00020	
	Betrokken actoren	Ron Bakx (archeoloog; specialist metaal)	
		Stefanie Sadones (archeoloog)	
		Olivier Van Remoorter (specialist middeleeuws aardewerk)	
	Betrokken derden	Sarah Schellens (digitalisatie profieltekening)	
		/	

Plan 1: Plangebied op topografische kaart¹ (digitaal; 1:10.000; 01.06.2021)

¹ AGIV 2021b

Plan 2: Plangebied op kadasterkaart (GRB)² (digitaal; 1:250; 01.06.2021)

² AGIV 2021a

1.2 Aanleiding

De voorliggende nota omvat de uitgestelde uitvoer van de maatregelen opgelegd na eerder archeologisch vooronderzoek. Dit werd gerapporteerd in de archeologienota “Archeologienota Brugge Nieuwe Gentweg 53 (prov. West-Vlaanderen)” (ID16925)³. Het reeds uitgevoerde vooronderzoek omvatte enkel een bureauonderzoek. Dit bureauonderzoek werd in december 2020 uitgevoerd door Monument Vandekerckhove nv. De synthese van het bureauonderzoek luidde als volgt:

“Het projectgebied bevindt zich in het zuiden van de historische stadskern van Brugge, erkend als UNESCO werelderfgoed. Het gebied wordt in het oosten begrensd door de Nieuwe Gentweg, in het noorden zoomt het plangebied aan een park en langs de overige aan bebouwde percelen. De dichtstbijzijnde waterlopen zijn het kanaal Gent-Oostende op ca. 450m ten noorden, oosten en zuiden. Daarnaast bevindt de Dijver zich op ca. 300m ten noordwesten. Het projectgebied kent weinig variatie in haar hoogte en bevindt zich op ca. +6m - +6,6m TAW. Het volledige gebied staat op de bodemkaart gekarteerd als ‘OB’, dit betekent bebouwde zone. De hele Brugse binnenstad wordt op deze manier ingevuld. Welk bodemtype er zich dan wel bevindt, is op basis van de kaart niet af te leiden. Op het projectgebied zelf is nog geen archeologisch onderzoek uitgevoerd. Echter duidde een CAI-melding op de mogelijkheid tot het aantreffen van Romeinse resten en sporen binnen de contouren van het projectgebied. In het verleden werden reeds enkele Romeinse scherven in situ aangetroffen op de rand van een pleistocene zandrug. Het gebied lag buiten de eerste stadsomwalling van Brugge. In 1297 werd de eerste stadsomwalling van Brugge gebouwd. Vanaf toen lag het projectgebied binnen de omwalling.

De gronden van het projectgebied waren mogelijks eigendom van de Eekhoutabdij, gesticht in 1100. De abdij werd in 1796 opgegeven en afgebroken de gronden werden verkaveld en verkocht, waardoor de Garenmarkt een residentieel karakter kreeg. De benaming ‘Nieuwe Gentweg’ verwijst sinds 1389 naar haar oorspronkelijke functie als tweede verbindingsweg tussen de Gentpoort en het stadscentrum.

Het historisch pand ‘Arents – Van der Plancke’ dateert uit ca. 1777. Historische kaarten laten zien dat er reeds al een gebouw aanwezig was voor deze periode. Vermoedelijk een langhuis met tuin palend aan een ommuurde groene binnentuin (Marcus Gerard 1562, Sanderus 1641, De Wit 1709). Ca. 1811 werd het dwarshuis naast het poortgebouw aangekocht. Het achterhuis van deze werd gesloopt. Daarnaast werd er een scheidingsconstructie geplaatst tussen de koer en tuin. Tussen 1812 en 1870 was het pand eigendom van de familie Coppieters. Zij hebben vermoedelijk enkele aanpassingen uitgevoerd in empirestijl. Vanaf de Popp-kaart (1842-1871) is de bestaande plattegrond van de hoofdwoning duidelijk te zien. De woning heeft een L-vormige plattegrond en aan de linkerzijde een poortgebouw dat toegang verleent aan de achterliggende tuin. De twee bijgebouwen in de noordoostelijke hoek van het projectgebied zijn nog niet aanwezig. In 1971-1973 werd het aangekochte dwarshuis afgesplitst van huisnr. 53 en toegevoegd aan het langhuis ‘de Meercatte’ op nr. 51. In 1991 werd het pand beschermd als monument. In 2008-2010 werd de woning volledig gerestaureerd en voorzien van een veranda. De luchtfoto’s vanaf 2013-2015 tonen de huidige situatie van het pand en de tuin. Uit de CAI gegevens kan afgeleid worden dat het centrum van de huidevettersindustrie zich tijdens de 14e en 15e eeuw langs de Eekhoutrei en de Pandrei/Houtrei situeerde. Kortom in de nabije omgeving van het projectgebied.

Op het projectgebied wordt een nieuwe fietsenstalling, een zwembad en een poolhouse met terras aangelegd. Hiervoor worden de twee bestaande bijgebouwtjes afgebroken. Het zwembad (64 m²) zal een diepte kennen van -190cm onder het maaiveld (incl. betonplaat). Met inbegrip van een aanlegbuffer van 30cm zal de bodemverstoring hier -220cm bedragen. De funderings- en vloerplaat van de poolhouse (82 m²) wordt bovengronds geplaatst zodat de boomwortels rondom intact blijven. De funderingsplaat wordt gefundeerd op 10 micropalen langsheen de zijden van de funderingsplaat.

³ DUMALIN & DEVALCKENEER 2020

De palen zullen een diameter tussen 8 en 12 cm kennen op een diepte . Echter dient hier de inbreng van de Dienst Stedenbouw en Openbaar Domein van de stad Brugge in rekening te worden gebracht. Namelijk de ondergrond en meer specifiek de boomwortels zo veel mogelijk ongestoord laten om een maximale infiltratie van hemelwater te bekomen. Het ontwerp voor de poolhouse werd hierop afgestemd door te werken met de eerder vermelde paalfunderingen alsook het losmaken van de bovenste grondlaag om de wortels meer zuurstof te geven. Verder onderzoek binnen deze zone zou tegen bovenstaande afspraken en aanpassing ingaan en onherstelbare schade toebrengen aan de aanwezige boomwortels. Daarenboven zou het geplande onderzoek een grotere ingreep vereisen dan de geplande werken. De nieuwe fietsenstalling (12 m²) wordt rondom rond voorzien van een funderingssleuf met een diepte van ca. -70cm onder het maaiveld. Met inbegrip van een aanlegbuffer van 30cm zal de nieuwe bodemverstoring hier -1m bedragen. Tussen de poolhouse en het zwembad wordt een terras aangelegd. Deze verstoring zal niet dieper gaan dan de bestaande grindverharding. Daarnaast gaat het hier om een zeer kleine zone. Deze zone kan dus vrijgegeven worden voor verder onderzoek. De bestaande klinkerverharding in de tuin blijft behouden en zal enkel plaatselijk uitgebroken worden i.f.v. nieuwe leidingen t.b.v. het zwembad en de poolhouse. Gezien deze ingreep zeer gering is en niet zou leiden tot archeologische kenniswinst, kan deze zone vrijgegeven worden voor verder onderzoek. De resterende zone van het projectgebied wordt een groenzone. De bestaande nutsputten blijven behouden. Er worden geen nieuwe putten voorzien.

Samengevat zal de nieuwe bodemverstoring bestaan uit:

- -220cm ter hoogte van het zwembad

- Max. verstoring ter hoogte van de poolhouse door paalfundering. Zoals reeds gemeld, dient deze zone zoveel mogelijk te worden gevrijwaard van bodemingrepen voor het behoud van de aanwezige boomwortels die een maximale regenwaterinfiltratie moeten verzekeren. Deze afspraak werd gemaakt tussen de opdrachtgever en de Dienst Stedenbouw en Openbaar Domein van Stad Brugge. Deze voorwaarden zijn bepalend voor het toekennen van de vergunning.

- -1m ter hoogte van de fietsenstalling

Hierdoor zal mogelijk een aanzienlijk deel van het potentieel aanwezige archeologische bodemarchief vernietigd worden.

De (bouw)geschiedenis van het projectgebied maakt dat deze zone een zekere archeologische waarde kan hebben en dat de gegevens van een archeologisch onderzoek kunnen leiden tot een kennisvermeerdering over bewoningsgeschiedenis van het projectgebied als Brugge in het algemeen. De graad van verstoring van de recente bebouwing op de bodem van het gebied is niet uit te maken uit dit bureauonderzoek. Wegens de hoge waarschijnlijkheid van de aanwezigheid van een archeologische site en de overbodigheid van de kosten van een landschappelijk booronderzoek, wordt hier aangeraden om meteen over te gaan naar een proefsleuvenonderzoek. Gezien de huidige staat van het terrein, waarbij het grootste deel is verhard, dienen deze onderzoeken in een uitgesteld traject te gebeuren (na de sloop van de huidige verharding)."

1.3 Onderzoekstraject

Het verder vooronderzoek opgelegd in het Programma van Maatregelen bij archeologienota ID16925 omvatte een proefsleuvenonderzoek. Dit onderzoek werd uitgevoerd door BAAC Vlaanderen bvba, onder leiding van archeoloog Robrecht Vanoverbeke.

1.4 Afwijkingen onderzoekstraject t.o.v. de archeologienota

Niet van toepassing.

2 Proefputtenonderzoek

2.1 Werkwijze en strategie

2.1.1 Onderzoeksdoelstellingen

Proefputten worden aangelegd met een opgravingsvlak per archeologisch relevant niveau om een zicht te krijgen op de verticale stratigrafische opbouw van de te onderzoeken zones. Deze methode van vooronderzoek leunt zich het best voor terreinen waar een complexe stratigrafie verwacht wordt. Elke proefput wordt gezien als een beperkte opgraving en wordt zodanig geregistreerd. Van proefputten wordt in de regel de volledige stratigrafische sequentie onderzocht. De diepte van de proefput omvat alle aanwezige sporen, voor zover dit relevant is voor de vraagstellingen van het onderzoek. Na het opgraven van elk vlak wordt geverifieerd, op basis van de vaststellingen uit de putwanden en door middel van lokale verdiepingen van het opgravingsvlak, of er zich dieperliggende niveaus met archeologische sporen of vondsten voordoen. In voorkomend geval wordt een nieuw opgravingsvlak aangelegd en onderzocht. Indien de diepte van de proefput de natuurlijke ondergrond in stratigrafisch primaire positie niet bereikt, worden per proefput enkele boringen of sonderingen tot in de natuurlijke ondergrond in stratigrafisch primaire positie geplaatst om de stratigrafie in kaart te brengen, indien dit relevant is voor het beantwoorden van de onderzoeksvragen.

De graafmachine die gebruikt wordt voor het aanleggen van de proefputten is van een type dat toelaat zowel horizontale vlakken aan te leggen als de stratigrafie te volgen zonder schade toe te brengen aan de aangetroffen sporen. De graafbak heeft geen tanden. De afgraving tot het eerste opgravingsvlak gebeurt machinaal. Indien meerdere opgravingsvlakken worden aangelegd, wordt het bovenliggende vlak steeds volledig afgewerkt vooraleer er verdiept wordt. De vlakken worden steeds gelinkt aan de putwandprofielen. De overige verdiepingen gebeuren handmatig met uitzondering van het verwijderen van puinpakketten en uniforme ophogingslagen. Omvangrijke sporen worden slechts gecoupeerd tot op het volgende vlakniveau, en pas verder gecoupeerd na het aanleggen en registreren van dat volgende vlak. De putwanden van proefputten worden grondig bekeken om aan te geven op welke niveaus er tijdens een eventuele opgraving opgravingsvlakken moeten worden aangelegd. Essentieel is dat er een gedegen inzicht ontstaat in de stratigrafische opbouw van het terrein.

Relevante delen van de putwandprofielen worden opgeschoond en geregistreerd als referentieprofiel. Waar zich sporen aftekenen in de putwanden, wordt dat deel van de putwand en de daarin aanwezige sporen opgeschoond en geregistreerd. Daarbij worden: de sporen goed onderscheiden; de relaties tussen sporen vastgesteld; de onderlinge, relatieve chronologie van de sporen vastgesteld, voor zover dat mogelijk is.

Zie 2.1.5 Afwijkingen voor een beschrijving van de afwijkingen tegenover de specifieke methodologie.

Deze onderzoeksoopdracht kadert binnen de doelstelling van het vooronderzoek – het vaststellen van de aanwezigheid van een archeologische site en de karakteristieken en bewaringstoestand van deze site, alsook een analyse van de relatie met het landschap, de waarde en de impact van de geplande werken – die tijdens het voorgaande vooronderzoek niet werd gehaald.

2.1.2 Onderzoeksvragen

Bij het proefsleuvenonderzoek moeten volgens het PvM van de archeologienota (ID16925) minstens volgende onderzoeksvragen beantwoord worden:

- Zijn er archeologische sporen aanwezig?
- Wat is de bewaringstoestand van de aangetroffen sporen?

- Wat is de bodemopbouw, is er sprake van verschillende archeologische niveau's? Op welk niveau bevindt de moederbodem zich? Correspondeert dit met de resultaten van het onderzoek in de buurt waarbij de C-horizont zich op een diepte van 110 cm manifesteerde? Levert het onderzoek een bijdrage aan de reconstructie van de genivelleerde pleistocene zandrug die tijdens onderzoek in 1990 aan het licht kwam?
- Maken de sporen deel uit van één of meerdere structuren?
- Behoren de sporen tot één of meerdere periodes? Zijn archeologische resten en sporen uit de Romeinse periode aanwezig?
- Zijn er indicaties omtrent artisanale activiteiten?
- Uit de CAI gegevens kan afgeleid worden dat het centrum van de huidevettersindustrie zich tijdens de 14e en 15e eeuw langs de Eekhoutrei en de Pandrei/Houtrei situeerde. Kortom in de nabije omgeving van het projectgebied. Zijn er restanten die hier op wijzen?
- Zijn er restanten die verwijzen naar de ambachten van de Garenmarkt tussen 1541 tot WOI?
- Wat is de relatie tussen de archeologische sporen en het landschap?
- Is er een archeologische site aanwezig binnen het projectgebied?
- Is er een site ouder dan de middeleeuwen aanwezig?
- Welke zijn de verder te nemen maatregelen i.f.v. de geplande werken?
- Zijn er restanten die verwijzen naar de Eekhoutabdij tussen 1100 en 1796?
- Het historisch pand 'Arents – Van der Plancke' dateert uit ca. 1777. Historische kaarten laten zien dat er reeds al een gebouw aanwezig was voor deze periode. Vermoedelijk een langhuis met tuin palend aan een ommuurde groene binnentuin (Marcus Gerard 1562, Sanderus 1641, De Wit 1709). Zijn er restanten van deze eerste bebouwing of het gebruik van het achtererf?
- Is er informatie over het historisch gebruik van het achtererf van het pand 'Arents – Van der Plancke'?
- Wat is de diepte van de huidige verstoring?

2.1.3 Methoden en technieken

Algemene bepalingen

Voor de *algemene bepalingen* wordt verwezen naar de desbetreffende hoofdstukken in de Code Goede Praktijk.⁴

Specifieke methodologie

De specifieke methodologie werd gerapporteerd in het Programma van Maatregelen van de archeologienota "Archeologienota Brugge Nieuwe Gentweg 53 (prov. West-Vlaanderen)" (ID16925)⁵. Deze omvatte volgende elementen:

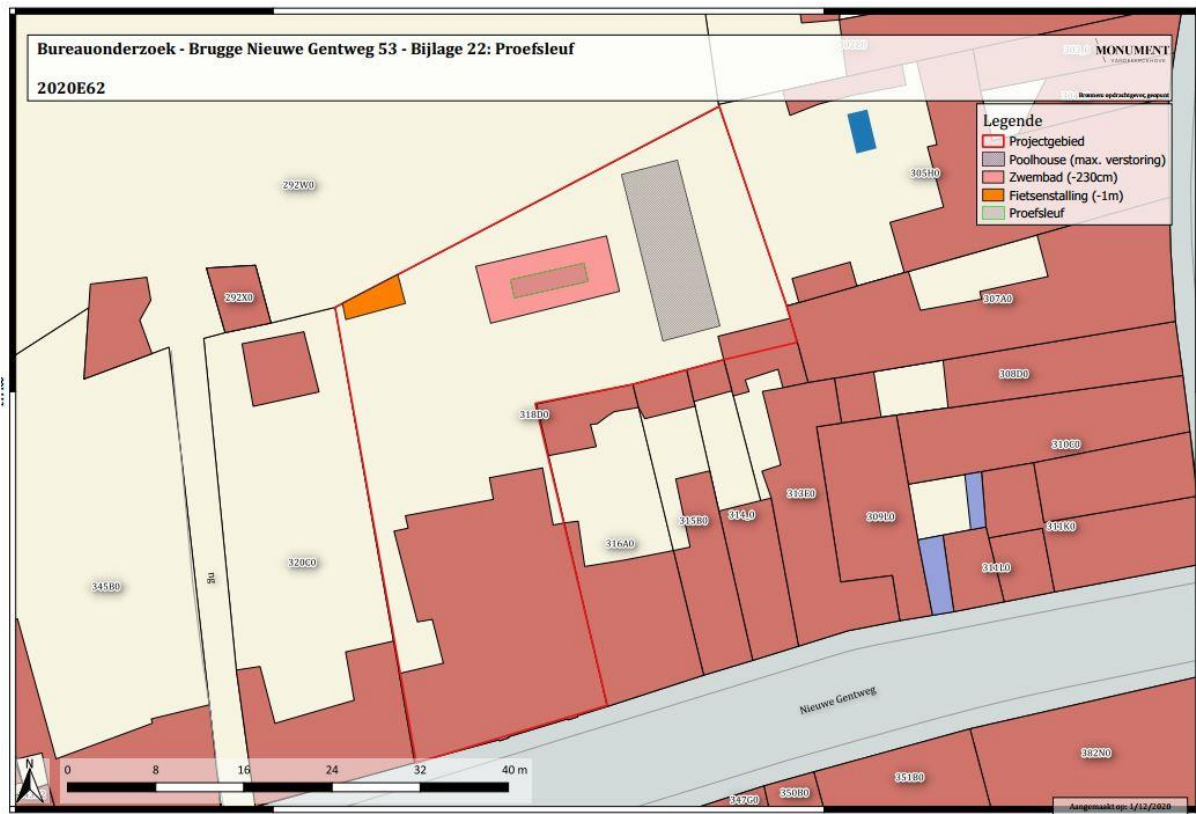
- Het projectgebied heeft een oppervlakte van ca. 1184m² en dient deels (=onderzoeksgebied: ca. 158m²) onderzocht te worden door middel van een proefsleuf. Echter dient rekening te worden gehouden met de nood voor het behoud van de aanwezige boomwortels – ter hoogte van de geplande poolhouse – voor een maximale infiltratie van regenwater. Deze overeenkomst werd gesloten met de Dienst Stedenbouw en Openbaar Domein van de Stad

⁴ AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED 2021.

⁵ DUMALIN & DEVALCKENEER 2020

Brugge. Dit houdt in dat de aanwezige boomwortels van het bomenbestand onaangeroerd blijven. Dit is een voorwaarde bepalend voor het afleveren van de vergunning. Om dit te verzekeren werd gekozen voor een paalfundering (10 palen tot maximum 15 m diepte en met een diameter van maximum 12 cm). Het plaatsen van een proefput zou vernietigend zijn voor de boomwortels en een grotere verstoring veroorzaken dan de geplande verstoring (gezamenlijke bodemverstoring van 1130 cm² oppervlakte). De zone van de poolhouse wordt dan ook vrijgegeven van verder onderzoek. Het resterende onderzoeksgebied bedraagt ongeveer 76 m² (zone fietsenberging en zwembad).

- Teneinde na te gaan of er archeologisch relevante grondsporen aanwezig zijn binnen het onderzoeksgebied, dient gebruik gemaakt van één proefsleuf ter hoogte van het zwembad, waar de diepste verstoring zal plaatsvinden. De diepte van de proefsleuf blijft binnen de perimeter van de geplande werken (-220 cm). Lokaal dient echter, indien mogelijk, in de sleuf verdiept te worden tot de onverstoorde C-horizont. Zo bekomt men een overzicht in de bodemopbouw binnen het terrein. Indien er niet voldoende kan verdiept worden met een graafbak, dient de bodemopbouw aangevuld te worden aan de hand van manuele boringen. Deze boringen dienen te gebeuren met een Edelmanboor met boorkop 7 cm. De sleuf dient voldoende breed te worden aangelegd opdat het onderzoekoppervlak steeds een werkbare breedte van 2 m omvat.
- Voor de uitgraving wordt gebruik gemaakt van een niet-getande graafbak. De verdieping naar de volgende vlakken gebeurt pas als het bovenliggende vlak helemaal geregistreerd en onderzocht werd. Bij de verdieping naar de volgende vlakken wordt zoveel mogelijk getracht om muurresten die dateren van voor de tweede helft van de 19de eeuw te behouden. Op die manier kunnen ze in een verder onderzoek in een groter geheel geplaatst worden. Indien men hier om praktische redenen dient af te wijken, wordt dit gemotiveerd in het verslag van resultaten. Gezien de diepte van de proefsleuf kan om veiligheidsredenen worden besloten om een trapse wijze aanlegmethode te gebruiken. De eerste trap wordt aangelegd op het eerste archeologische niveau. Verdere trappen worden aangelegd op een volgend archeologisch niveau, om de 1,5 m, tot op moederbodem of wanneer de veldwerkleider dit nodig acht. De breedte van trappen wordt bepaald door de veldwerkleider. Hierbij dient men rekening te houden met een werkbaar onderzoekoppervlak van 2 m breed. Indien dit om veiligheidsredenen vereist is, kunnen de randen van de sleuf verbreed worden. De grond wordt gescheiden afgegraven en gestockeerd naast de sleuf. Na afloop van het terreinonderzoek worden sleuven en putten opnieuw gedicht met de eerder uitgegraven grond. Dit gebeurt op een dergelijke manier dat de originele bodemopbouw opnieuw bekomen wordt. Kwetsbare sporen worden afgedekt met waterdoorlatend doek.

Figuur 1: Inplanting voorgeschreven proefsleuf op GRB-kaart⁶

2.1.4 Organisatie van het vooronderzoek

Het onderzoek werd uitgevoerd op 31 mei 2021 onder leiding van erkende archeoloog Robrecht Vanoverbeke. Hij werd hierbij bijgestaan door archeologen Ron Bakx en Stefanie Sadones.

Er werden twee proefputten (behorende tot dezelfde werkput) aangelegd voor een totale oppervlakte van 11,91 m². De totale advieszone voor proefsleuvenonderzoek zoals die werd beschreven in het Programma van Maatregelen van de archeologienota “Archeologienota Brugge Nieuwe Gentweg 53 (prov. West-Vlaanderen)” (ID16925)⁷ omvat twee zones, namelijk de zone van de toekomstige fietsenberging en de zone van het toekomstige zwembad, samen goed voor een totale oppervlakte van 76 m². Aangezien de voorgeschreven proefsleuf zich enkel in de zone van het zwembad bevindt, wordt deze zone in dit onderzoek gehanteerd als onderzoeksgebied. Het onderzoeksgebied heeft een totale oppervlakte van 62 m², waardoor 19,2 % onderzocht werd. Wanneer de zone van de fietsenstalling meegerekend wordt in de totale oppervlakte van het plangebied, werd 15,7 % onderzocht.

De proefputten werden aangelegd met behulp van een kraan op rupsbanden van 9 ton met een gladde graafbak van 1,80 m. Van alle proefputten werden overzichtsfoto's gemaakt. De proefputten en sporen werden ingetekend door middel van een RTS van het type Geomax Zenith 25 PRO en gedocumenteerd aan de hand van beschrijvingen. Indien een spoor zich tegen de putwand bevond, werd het werkputprofiel opgeschoond om de relatie tussen het spoor en de bodemhorizonten te registreren.

⁶ DUMALIN & DEVALCKENEER 2020

⁷ DUMALIN & DEVALCKENEER 2020

Sporen-, foto- en vondstenlijsten werden digitaal geregistreerd in het veld. Gebruik makend van een GIS-omgeving werden de verzamelde data verwerkt tot een gedetailleerd en overzichtelijk grondplan.

Figuur 2: Foto's van het terrein tijdens het onderzoek

Figuur 3: Foto's methodiek

2.1.5 Afwijkingen

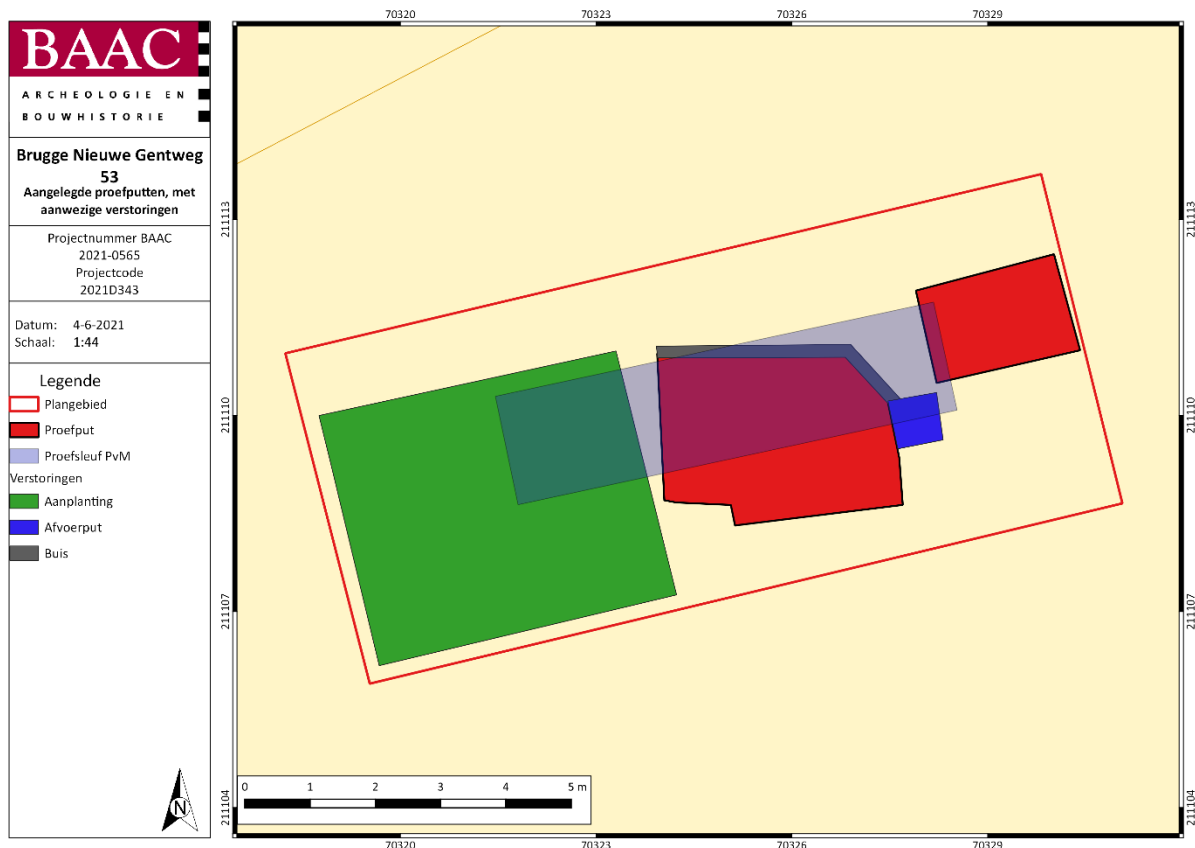
Afwijkingen t.a.v. de CGP

Het onderzoek werd uitgevoerd volledig conform de Code van Goede Praktijk.

Afwijkingen t.a.v. de specifieke methodologie

In regel werd het onderzoek uitgevoerd zoals voorgesteld in de specifieke methodologie. Binnen het plangebied waren echter meerdere factoren aanwezig waardoor de aanleg van één ononderbroken proefsleuf op de vooraf bepaalde locatie onmogelijk was (Plan 3). Een eerste element was de aanwezigheid van tuinaanplanting in het westen van het onderzoeksgebied, waardoor in deze zone geen werkput kon gegraven worden. Een verkorte proefsleuf in het oosten van het onderzoeksgebied was eveneens onmogelijk, door de aanwezigheid van een afvoerput middenin deze zone. Hierdoor werd beslist om de aan te leggen werkput onder te verdelen in twee kleine proefputten aan beide zijdes van de afvoerput. Hierbij kwam nog een derde verstoringe factor aan het licht, namelijk een afvoerbuis die verbonden was met de vierkante afvoerput en die zich in het noorden bevond.

Rekening houdend met de aanwezige beperkingen binnen het onderzoeksgebied werd de voorgeschreven proefsleuf dan ook vervangen door een werkput bestaande uit twee kleinere proefputten.

Plan 3: Aangelegde proefputten, met aanduiding reden tot afwijkingen (digitaal; 1:1; 04.06.2021)

2.1.6 Inbreng specialisten en externe wetenschappelijke begeleiding

Er werd geen beroep gedaan op externe specialisten.

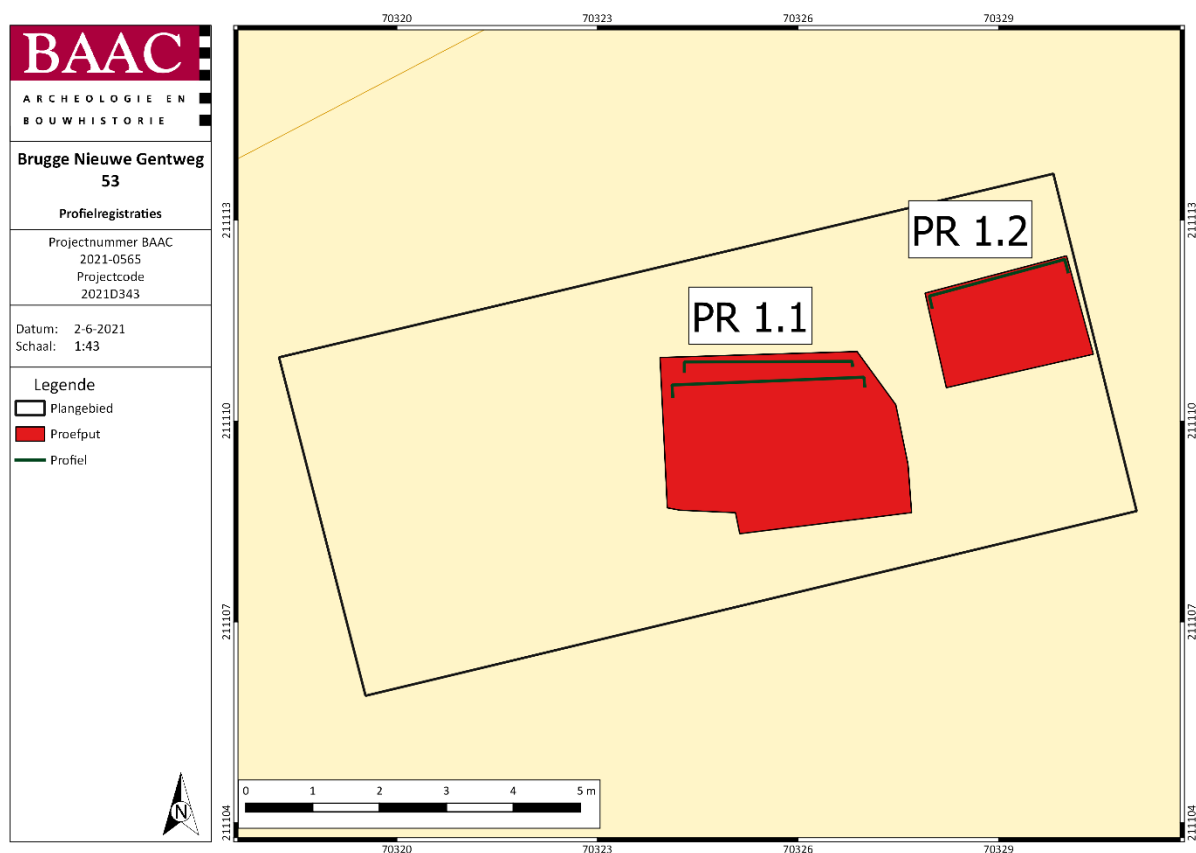
2.2 Assessment

2.2.1 Landschappelijke en aardkundige situering

De landschappelijke en aardkundige situering van het plangebied wordt besproken in Hoofdstuk 2.1: Landschappelijke ligging van de archeologienota "Archeologienota Brugge Nieuwe Gentweg 53 (prov. West-Vlaanderen)" (ID16925)⁸.

2.2.2 Interpretatie profielen

Er werden in totaal twee profielen geregistreerd, allebei gesitueerd in de noordelijke werkputwand. Aangezien op basis van profiel 1.1 duidelijk werd dat ter hoogte van de proefputten een brede gracht aanwezig was, worden de profielen gebruikt om deze gracht te bespreken. Voor de beschrijving van de profielen wordt dan ook verwezen naar Hoofdstuk 2.2.3 Sporen en structuren.

Plan 4: Overzichtskartaal van de profielregistraties (digitaal; 1:1; 02.06.2021)

2.2.3 Sporen en structuren

Manifestatie archeologische site aan huidig oppervlak

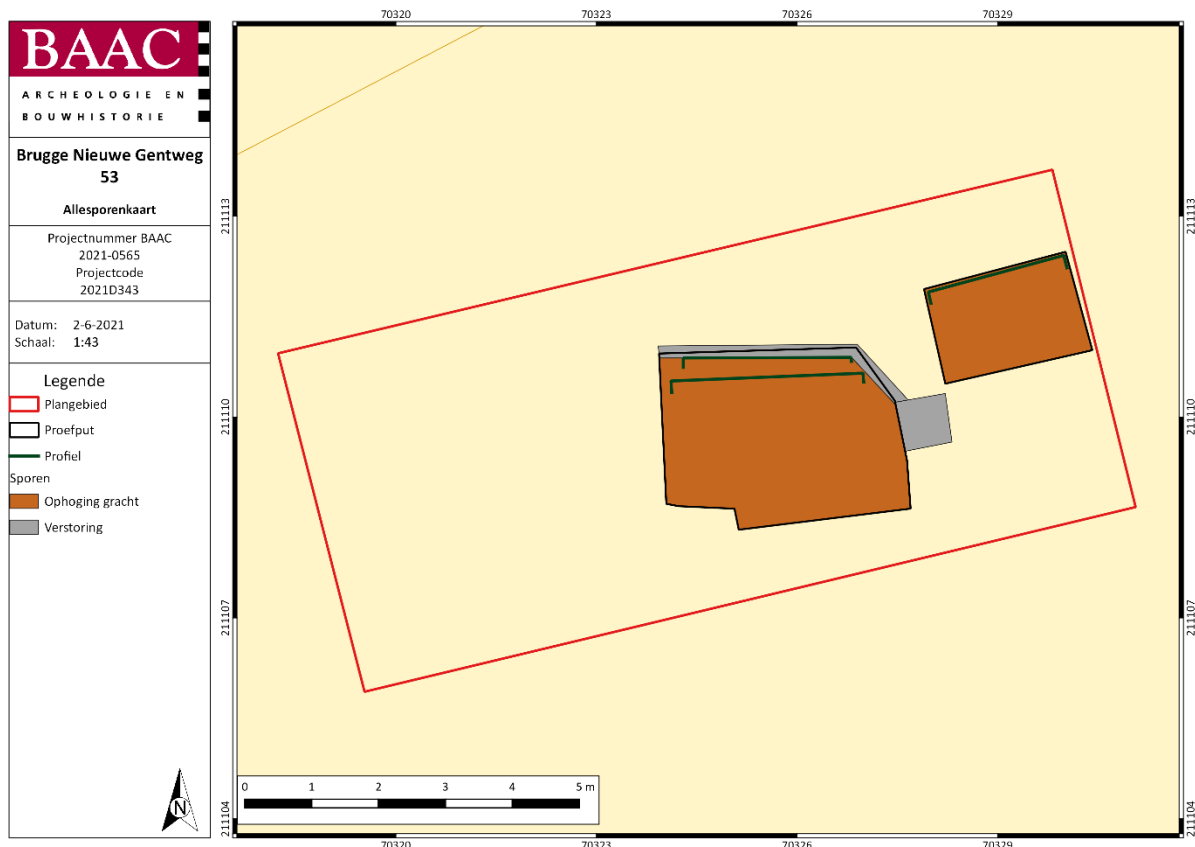
Er werden geen sporen, structuren of archeologische ensembles aangetroffen aan het oppervlak van het onderzoeksterrein.

⁸ DUMALIN & DEVALCKENEER 2020

Stratigrafie van de site

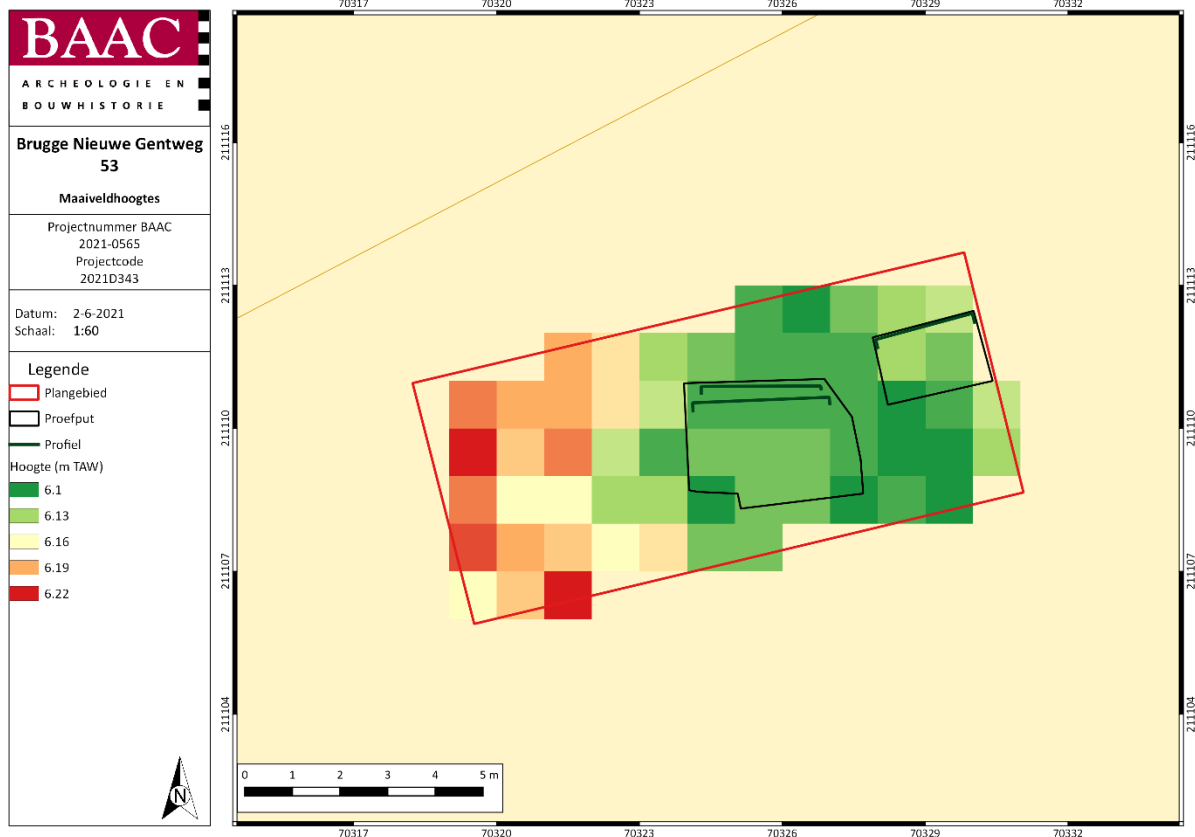
Bij het aanleggen van beide profielputten kon geen archeologisch niveau herkend worden, aangezien op geen enkele locatie moederbodem werd aangetroffen. Om duidelijkheid te verkrijgen over de aard van de lagen waarin werd aangelegd werd in de noordelijke putwand van beide profielputten een profiel aangelegd. Op basis van de profielen werd duidelijk dat ter hoogte van de profielputten een brede, diepe gracht aanwezig is. Hoewel beide profielen lokaal tot ca. 3 m onder het maaiveld werden geregistreerd, werd de onderkant van deze gracht niet bereikt. Het maaiveld bevond zich op ca. 6.11 m TAW.

Weergave onderzoek: kaarten⁹

Plan 5: Algemeen sporenplan van het onderzoek (digitaal; 1:1; 02.06.2021)

⁹ Plannen op meer gedetailleerde schaal opgenomen in de bijlagen.

Plan 6: Weergave van de maaiveldhoogtes (digitaal; 1:1; 02.06.2021)

Harrismatrix van complexe stratigrafie en complexe spoorcombinaties

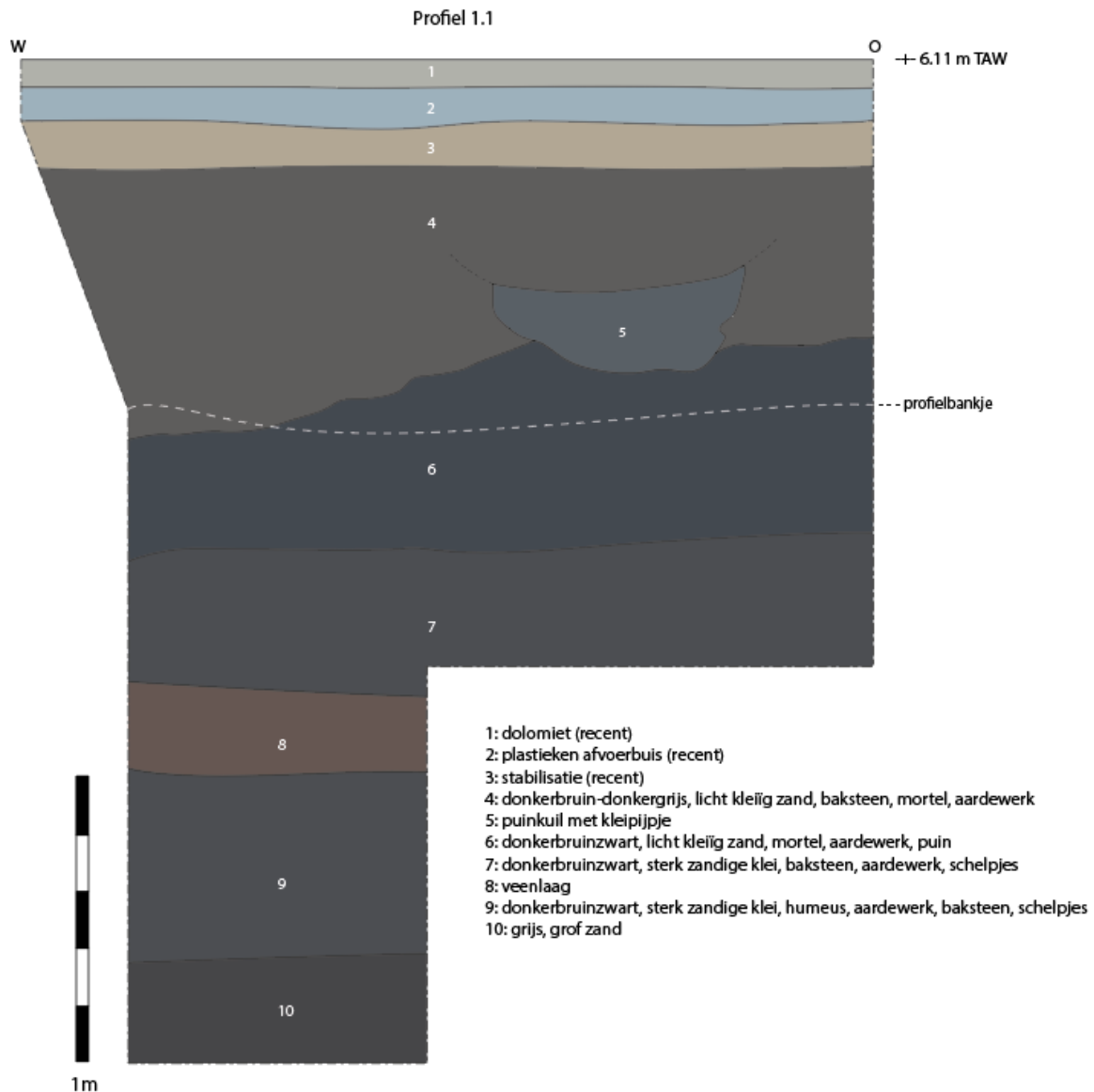
Niet van toepassing.

Beschrijving sporenbestand

Zoals reeds werd vermeld waren binnen het plangebied meerdere factoren aanwezig waardoor de aanleg van één ononderbroken centrale proefsleuf onmogelijk was. Aanvankelijk werd getracht een kleinere sleuf aan te leggen ten oosten van de aanwezige tuinaanplanting, maar ook dit bleek onmogelijk door de aanwezigheid van een recente afvoerput voor water. Om alsnog zoveel mogelijk informatie te kunnen verkrijgen over de bodemopbouw en het archeologisch potentieel van het onderzoeksgebied werd beslist om de werkput op te splitsen in twee proefputten aan weerszijden van de recente waterafvoerput.

In de meest westelijke proefput werd de noordelijke werkputwand begrensd door een recente afvoerbuis die in verbinding stond met de waterafvoerput. Bij het aanleggen van deze put werden enkel donkergrijze tot donkerbruine lagen aangetroffen maar geen moederbodem. Om meer inzicht te krijgen in de bodemkundige opbouw werd beslist op de noordelijke werkputwand als profiel 1.1 te registreren (Figuur 4). In het profiel werd duidelijk dat de proefput was aangelegd op de locatie van een diepe gracht, waarvan de vulling bestond uit een afwisseling van donkerbruine tot donkergrijze lagen kleiig zand of zandige klei met inclusies van hoofdzakelijk mortel, baksteen en aardewerk. Ondanks de beperkte afmetingen van het onderzoeksgebied en de aanwezige verstoringen die de aanlegmogelijkheden beperkten werd getracht getrapt te verdiepen bij de aanleg van het profiel. In een poging alsnog natuurlijke lagen aan te treffen werd lokaal verdiept door middel van de kraan, aangezien de put met zijn beperkte afmetingen niet afdoende veilig en stabiel was om boringen uit te

voeren. De onderste lagen van de gracht bestonden uit een veenlaag gevolgd door een donkerbruine tot zwarte humeuze laag, en helemaal onderaan een donkergrijze laag kleig zand. Hoewel in totaal een diepte van iets meer dan 3 m onder het maaiveld werd bereikt, werd in het profiel de natuurlijke moederbodem niet aangetroffen. Wel was in de zuidwestelijke hoek van de profielput te zien hoe de natuurlijke moederbodem begon door te schemeren en dat de aangetroffen lagen dus afhellen naar het noorden toe. Dit impliceert dat het hier een diepe gracht betreft met een eerder zuidwest-noordoostelijke of west-oostelijke oriëntatie. Helaas waren de werkputwanden omwille van de uitgegraven diepte ondertussen te instabiel om meer observaties te doen betreffende de mogelijke aanwezigheid van de natuurlijke lagen in de zuidwestelijke hoek van deze proefput.

Figuur 4: Profiel 1.1.

Deze observatie werd bevestigd bij het aanleggen van de tweede proefput, ten oosten van de recente waterafvoerput. Omdat hier eveneens geen natuurlijke bodem werd aangetroffen werd de noordelijke werkputwand geregistreerd als profiel 1.2. Ook hier werden de donkergrijze tot donkerbruine lagen aangetroffen die zichtbaar waren in profiel 1.1. Net zoals in de eerdere proefput werd lokaal met

behulp van de kraan getracht een natuurlijk niveau terug te vinden, maar op een diepte van ca. 3,30 m onder het maaiveld (wat overeenkomt met een diepte van ca. + 3,71 m TAW) werden nog steeds geen natuurlijke lagen bereikt (Figuur 5).

Figuur 5: Profielfoto van profiel 1.2, waarbij lokaal verdiept werd met de kraan.

In enkele lagen van beide profielen werd vondstmateriaal aangetroffen, hoofdzakelijk aardewerk met daarnaast enkele fragmenten metaal. Het aardewerk uit enkele van de onderste lagen (6 en 7) kan gedateerd worden in de 14de eeuw, wat overeenkomt met de late middeleeuwen. Enkel lagen 4 en 5 leverden jonger materiaal op, met name uit de nieuwe tijd (16de – 17de eeuw). Het metaal leverde geen dateringen op. Op basis van het vondstmateriaal kan deze diepe gracht dus vermoedelijk gedateerd worden in de late middeleeuwen.

Hoewel op basis van de profielregistraties wel met zekerheid kan gezegd worden dat binnen het onderzoeksgebied een diepe laatmiddeleeuwse gracht aanwezig is, leverde het onderzoek geen informatie op omtrent de specifieke afmetingen (oriëntatie, breedte, totale diepte) of aard van deze gracht. Hiervoor zou breder en dieper gegraven moeten worden dan de huidige geplande verstoringen voor de aanleg van het zwembad. Ook het historisch onderzoek en de studie van de historische kaarten die in de archeologienota ID16925 werden uitgevoerd leverden geen aanwijzingen op voor de mogelijke aanwezigheid van een gracht met dergelijke afmetingen binnen het huidige plangebied of in de nabije omgeving ervan.

2.2.4 Vondsten

Administratieve gegevens

Tabel 1: Vondsten

VONDSTCATEGORIE	AANTAL
AARDEWERK	4
METAAL	3
HOUT	1

Methode en technieken

Per spoornummer zijn alle vondsten bekeken en ingevoerd in de vondstdeterminatietabel. Zo werd eerst gekeken naar de vondstcategorie, vervolgens naar de dominante deelcategorie, waarna de belangrijkste gegevens m.b.t. de vondsten genoteerd werden. Er is ook getracht om de vondsten van een preliminaire datering te voorzien.

Volgende binnen BAAC Vlaanderen aanwezige materiaalspecialisten werden geraadpleegd (zie Tabel 2).

Tabel 2: Geraadpleegde interne BAAC-specialisten

VONDSTCATEGORIE	SPECIALIST
(POST)MIDDELEEUWS AARDEWERK	O. VAN REMOORTER
HOUT	R. BAKX
METAAL	R. BAKX

Aardewerk (O. Van Remoorter)

Assessmentmethode

Alle scherven van Brugge-Nieuwe Gentstraat 53 zijn eerst gedetermineerd op basis van aardewerksoort, vervolgens naar de dominante deelcategorie, waarna de belangrijkste gegevens m.b.t. de scherven genoteerd werden. Zo werd gekeken naar vorm en vormdetails, versiering. Uitzonderlijke kenmerken, zoals onder andere het al dan niet verweerd of gefragmenteerd zijn van de scherven is opgenomen in de determinatietabel. De scherven waarvan een vorm of versiering kon gedetermineerd worden, zorgen mogelijk voor een nauwere datering. Er werd ook getracht een ruwe

datering te plakken op het materiaal. Indien een verfijning van deze datering mogelijk bleek werd dit bij de opmerkingen toegevoegd.

Inventaris

Voor de inventaris wordt verwezen naar de assessmenttabel (Bijlage IV), waarin alle data per vondstnummer is verzameld. Uit deze inventaris blijkt dat tijdens de opgraving 47 aardewerkfragmenten werden ingezameld. Het gaat hierbij zowel om laatmiddeleeuws als om nieuwe tijd aardewerk.

Interpretatie

Binnen het aardewerk kunnen volgende aardewerkgroepen herkend worden: gedraaid grijs, rood aardewerk, steengoed, pijpenaarde en industrieel witbakkend aardewerk. Het materiaal is doorgaans goed bewaard, maar sterk gefragmenteerd. Het materiaal dateert hoofdzakelijk in de late middeleeuwen maar ook aardewerk uit de nieuwe tijd werd herkend. De ensembles zijn doorgaans homogeen, maar contexten met vermengd materiaal komen ook af en toe voor. Het aardewerk is doorgaans vrij gefragmenteerd, maar desondanks konden toch verschillende grotere fragmenten herkend worden.

Het laatmiddeleeuws aardewerk omvat vondstnummers 1, 3 en 6. Dit aardewerk bestaat hoofdzakelijk uit roodbakkend aardewerk, maar ook grijs aardewerk en steengoed van diverse productiecentra werden herkend. Onder VNR 1 werden 1 steel van een pan in rood aardewerk en twee wanden in grijs aardewerk gedetermineerd. VNR 3 leverde het meeste vondstmateriaal op (Figuur 6). In totaal konden 27 scherven geteld worden. Het ging hierbij om twee bodems met standringen in steengoed met zoutglazuur (vermoedelijk afkomstig uit Raeren), één bodem met standring afkomstig van een drinknap in steengoed uit Siegburg, 7 wanden, 1 lensbodempfragment van een pan, 1 oor van een grape, 6 randen (goed voor 5 individuen, namelijk 1 vetvanger, 3 grappen en 1 pan), 2 archeologisch complete platte deksels, zes fragmenten (2 rand, 1 oor en 3 wanden) van een vuurklok met versiering door middel van vingertopindrukken in rood aardewerk en één oor van een waterkruik met vingerindrukken op zijkant in grijs aardewerk. Dit materiaal kan in de 14e eeuw gedateerd worden.

Figuur 6: Overzicht van het aardewerk behorende tot vondstnummer 3.

Als laatste werd VNR 6 ingezameld. Onder dit vondstnummer werden één rand van een kom, 1 bodem van een kan op standvlak, 1 bodem van een kan/kruik op enkelvoudige standvinnen, 1 wand grijs aardewerk, 1 rand van een kan in steengoed met ijzerengobe (afkomstig uit Langerwehe), 1 wand steengoed met zoutglazuur (afkomstig uit Aken-Keulen, mogelijk intrusief), 1 rand van een kom in rood aardewerk met intern en op buitenzijde rand een sliblaag en koperhoudend loodglazuur gecombineerd met vingertopindrukken op de buitenzijde. Ook dit ensemble kan in de 14e eeuw gedateerd worden.

Het aardewerk uit de nieuwe tijd omvat vooral vondstnummer 2. Onder dit vondstnummer werden 1 bodem op standvlak in industrieel wit aardewerk (intrusief, 19e-20e E), 1 wand grijs aardewerk (LME, residueel), 1 pijpensteel, 1 wand steengoed met zoutglazuur (vermoedelijk afkomstig uit Raeren), 5 wand rood en 1 rand van een papkom in rood aardewerk ingezameld.

Conservatie en behandeling

De ingezamelde vondsten hebben geen conservatie of behandeling nodig.

Potentieel op kenniswinst

Helaas is het aangetroffen aardewerk te gefragmenteerd en te weinig talrijk aanwezig om een verdere studie van het materiaal noodzakelijk te maken. Op basis van het assessment op het aardewerk hebben de meeste vondsten hun informatiewaarde reeds behaald. De meeste vondsten kunnen enkel gebruikt worden om de sporen te dateren en een beperkt inzicht te geven in de materiele cultuur van de late middeleeuwen en de nieuwe tijd.

Overige vondsten (R. Bakx)

Met de metaaldetector zijn enkele metaalvondsten aangetroffen (VNRS 4, 5 en 7) (Figuur 7). VNR 4 is een koperen plaatje met twee grote gaten en meerdere kleine gaten langs de rand. De exacte functie is niet bekend. Mogelijk gaat het om een stuk leerbeslag. VNR 7 is een ijzeren ring met een haakje. Mogelijk gaat het om een gordijnring, maar andere functies zijn ook mogelijk (Figuur 7).¹⁰ VNR5 is een ovale ring met daaraan een uitsteeksel. Het object is vervaardigd uit een tin-lood legering. Mogelijk gaat het om een handgreep van een tinnen oorkom of beker.

Figuur 7: Metalen vondsten aangetroffen met de metaaldetector. Van links naar rechts: vondstnummer 4, 7 en 5.

Verder is er nog één stuk bewerkt hout aangetroffen (VNR8). Het gaat waarschijnlijk om een stop (Figuur 8).

Figuur 8: Een stuk bewerkt hout, waarschijnlijk een stop (vondstnummer 8).

¹⁰ EGAN 2010: 63-64.

2.2.5 Stalen

Er werden geen grondstalen genomen voor verdere analyse ten behoeve van absolute dateringen (14C, OSL), micromorfologisch onderzoek, textuuranalyse of palynologisch onderzoek. Het aanwenden van deze technieken valt niet binnen de doelstelling van dit vooronderzoek.

2.2.6 Bewaring en deponering

Alle ingezamelde vondsten werden aan een basisregistratie, assessment en eventuele analyse onderworpen en voorlopig bewaard volgens de beschreven methoden in de Code van Goede Praktijk.

Op basis van de waardering van het vondstenbestand en de bepaling van de mogelijkheden tot exploitatie van kenniswinst kon bepaald worden dat niet alle ingezamelde vondsten bewaard moeten worden. Meer bepaald het bewerkt stuk hout heeft zijn informatiewaarde bereikt. De verdere archeologische en cultuurhistorische waarde van deze vondst wordt bijzonder laag ingeschat. Als gevolg daarvan kan deze vondst worden gedeselecteerd.

De overige vondsten kennen een voldoende goede bewaring en leiden gedeeltelijk reeds in de context van dit onderzoek tot kennisvermeerdering. Aangezien deze vondsten nog informatiewaarde hebben en nog in een ruimer kader onderzocht kunnen worden, dienen ze bewaard te blijven. Deze vondsten worden gedeponereerd volgens de beschreven methode in de Code van Goede Praktijk. De te deponeren vondsten worden hierbij beperkt tot deze die geschikt zijn voor bijkomende interpretatie en/of uitgebreider onderzoek.

De selectie en deselectie gebeurde door de erkende archeoloog in samenspraak met de materiaalspecialisten en met goedkeuring van de zakelijkrechthouders en/of gebruikers van het archeologisch ensemble. Zakelijkrechthouders (dit zijn eigenaars, erfpachters, vruchtgebruikers, opstalhouders en leasinggevers) en gebruikers van een archeologisch ensemble moeten dit in één geheel bewaren, in goede staat behouden en beschikbaar houden voor wetenschappelijk onderzoek. Eigenaars kunnen zelf deze verantwoordelijkheid dragen of het ensemble overdragen aan een erkend onroerenderfgoeddepot. (zie artikel 5.2.1 en 5.2.2 van het Onroerenderfgoeddecreet). Een lijst van de vondsten is opgenomen in onderstaande tabel.

Tabel 3: Oplijsting en motivatie voor bewaring of deselectie van de vondsten

VONDSTNR	PROFIEL	VONDSCAT.	AANTAL	BEWARING/ DESELECTIE	MOTIVATIE
1	1.1	AW	10	Bewaring	Goed bewaarde aardewerkfragmenten
2	1.1	AW	5	Bewaring	Goed bewaarde aardewerkfragmenten
3	1.1	AW		Bewaring	Goed bewaarde aardewerkfragmenten
4	1.1	MET		Bewaring	Goed bewaard metalen object
5	1.1	MET		Bewaring	Goed bewaard metalen object
6	1.2	AW		Bewaring	Goed bewaarde aardewerkfragmenten
7	1.2	MET		Bewaring	Goed bewaard metalen object
8	1.2	ORG		Deselectie	Informatiewaarde bereikt

2.3 Synthese onderzoeksresultaten

2.3.1 Datering en interpretatie onderzoeksterrein

Bij het aanleggen van de proefputten werd duidelijk dat op deze locatie binnen het onderzoeksgebied een brede, diepe gracht aanwezig is. In elke proefput werd lokaal verdiept door de kraan, waardoor duidelijk werd dat de onderkant van de gracht op een diepte van ca. 3,30 m onder het maaiveld (ca. 3.71 m TAW) nog steeds niet bereikt was. Door de beperkte afmetingen van het onderzoeksgebied kon geen verdere informatie achterhaald worden betreffende de totale afmetingen (breedte en diepte) of de specifieke oriëntatie van deze gracht. Op basis van de observatie in de meest westelijke profielput, waarbij de lagen duidelijk afhielden naar het noorden toe, kan enkel gezegd worden dat de gracht een zuidwest-noordoostelijke of west-oostelijke oriëntatie vertoont. Het aardewerk dat in verschillende lagen van de gracht werd aangetroffen leverde een algemene datering op in de late middeleeuwen. Historisch kaartmateriaal en historische bronnen vermelden geen diepe brede gracht ter hoogte van het onderzoeksgebied in de late middeleeuwen.

2.3.2 Confrontatie met resultaten eerder vooronderzoek

Tijdens het bureauonderzoek werd geconcludeerd dat er voor de periodes vroeger dan ca. 1562 geen gegevens beschikbaar zijn om de aan- of afwezigheid van een archeologische site binnen het projectgebied te kunnen bevestigen. De geografische ligging van het projectgebied in de historische binnenstad van Brugge maakte dat de aanwezigheid van een archeologische site tot de mogelijkheden behoorde. Het historisch onderzoek wees uit dat binnen het plangebied restanten van bebouwing aanwezig konden zijn die toebehoorden tot het 18de- eeuwse historische pand 'Arents – Van der Plancke' of zelfs restanten van bebouwing die hiervoor reeds aanwezig was op dezelfde locatie en die afgebeeld werd op historische kaarten uit de 16de eeuw.

Archeologisch onderzoek in de nabije omgeving van het plangebied bracht echter aan het licht dat het aantreffen van sporen uit de late middeleeuwen geheel binnen de mogelijkheden lag. In de nabije omgeving van het plangebied werd immers een grote variëteit aan sporen aangetroffen die in de late middeleeuwen gedateerd kunnen worden. Deze sporen omvatten zowel sporen van artisanale activiteiten, maar ook restanten van leerlooierij en de huidevettersindustrie. Ook werden meermaals (segmenten van) verschillende laatmiddeleeuwse grachten aangetroffen.

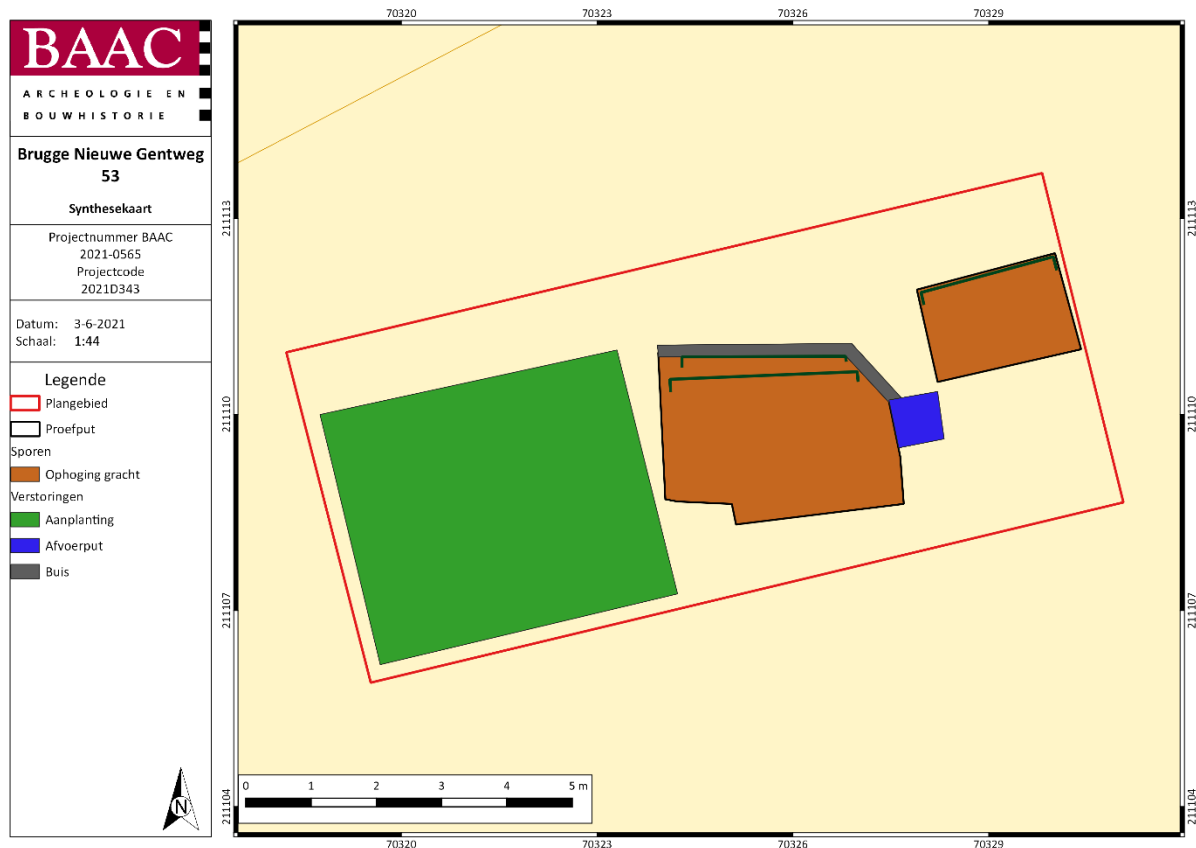
Hoewel de brede, diepe laatmiddeleeuwse gracht die bij het huidige onderzoek werd aangetroffen niet binnen de vooropgestelde verwachtingen lag, is het niet uitzonderlijk dat een gracht aangetroffen is vanwege de artisanale activiteiten in de buurt. Bij eerder onderzoek in de omgeving van het plangebied werden reeds soortgelijke sporen aangetroffen uit dezelfde periode. De verwachte restanten van 16de- of 17de eeuwse bebouwing werden echter niet aangetroffen. Het afgebakende onderzoeksgebied was echter zeer beperkt in zijn afmetingen, waardoor niet kan uitgesloten worden dat binnen het volledige perceel alsnog restanten van deze voormalige bebouwing aanwezig zijn.

2.3.3 Verwachting archeologisch erfgoed

Binnen het plangebied werd enkel een diepe laatmiddeleeuwse gracht aangetroffen. Gezien de beperkte afmetingen van het huidige onderzoeksgebied konden de volledige afmetingen (breedte, diepte) van deze gracht niet achterhaald worden, maar gezien het feit dat de totale diepte van de gracht op een diepte van ca. 3,30 m onder het maaiveld nog steeds niet bereikt was gaat het hier waarschijnlijk om een zeer brede gracht. Het is dan ook vrij zeker dat dit het enige archeologische spoor dat binnen het huidige plangebied aanwezig is. Dit sluit echter niet uit dat binnen het volledige perceel nog andere archeologische sporen aanwezig zijn, maar dit kon niet bepaald worden en lag ook niet binnen de doelstelling van het huidige onderzoek.

2.3.4 Synthesepan

De synthesekaart (Plan 7) toont het plangebied met alle aanwezige recente verstoringen, de aangelegde proefputten en profielen en de aangetroffen sporen (met name de gracht).

Plan 7: Synthesekaart (digitaal; 1:1; 03.06.2021)

2.3.5 Onderzoeksvragen: antwoorden

- Zijn er archeologische sporen aanwezig?

Binnen het plangebied werd enkel een brede, diepe laatmiddeleeuwse gracht aangetroffen.

- Wat is de bewaringstoestand van de aangetroffen sporen?

De aangetroffen gracht vertoonde een goede bewaring.

- Wat is de bodemopbouw, is er sprake van verschillende archeologische niveau's? Op welk niveau bevindt de moederbodem zich? Correspondeert dit met de resultaten van het onderzoek in de buurt waarbij de C-horizont zich op een diepte van 110 cm manifesteerde? Levert het onderzoek een bijdrage aan de reconstructie van de genivelleerde pleistocene zandrug die tijdens onderzoek in 1990 aan het licht kwam?

Aangezien de natuurlijke moederbodem in beide proefputten niet werd bereikt leverde het onderzoek geen informatie op over de bodemopbouw ter hoogte van het huidige plangebied. Door lokaal te verdiepen met de kraan werd enkel duidelijk dat op een diepte van ca. 3,30 m onder het huidige maaiveld (ca. 3,71 m TAW) nog geen natuurlijke moederbodem aanwezig was. Wel was in de

zuidwestelijke hoek van de westelijke profielput te zien hoe de natuurlijke moederbodem begon door te schemeren op een diepte van ca. 3 m onder het maaiveld. Helaas waren de werkputwanden omwille van de uitgegraven diepte ondertussen te instabiel om meer observaties te doen betreffende de mogelijke aanwezigheid van de natuurlijke lagen in de zuidwestelijke hoek van deze proefput.

- Maken de sporen deel uit van één of meerdere structuren?

In beide proefputten werd dezelfde brede, diepe laatmiddeleeuwse gracht aangetroffen.

- Behoren de sporen tot één of meerdere periodes? Zijn archeologische resten en sporen uit de Romeinse periode aanwezig?

Tijdens het onderzoek werd slechts één spoor aangetroffen, namelijk een brede, diepe gracht die op basis van het aardewerk minstens in de late middeleeuwen geplaatst kan worden. Aangezien de actieve fase van de gracht niet werd bereikt is deze mogelijk nog iets ouder. Sporen of materiële resten uit de Romeinse periode werden niet aangetroffen.

- Zijn er indicaties omtrent artisanale activiteiten?

Er zijn geen indicaties omtrent artisanale activiteiten.

- Uit de CAI gegevens kan afgeleid worden dat het centrum van de huidevettersindustrie zich tijdens de 14de en 15de eeuw langs de Eekhoutrei en de Pandrei/Houtrei situeerde. Kortom in de nabije omgeving van het projectgebied. Zijn er restanten die hier op wijzen?

Het enige spoor dat binnen het plangebied werd aangetroffen betreft een brede, diepe gracht die algemeen in de late middeleeuwen kan gedateerd worden op basis van het aangetroffen aardewerk. Gezien de beperkte afmetingen van het huidige plangebied kon geen verdere informatie omtrent deze gracht achterhaald worden. In de grachtvulling werden geen aanwijzingen aangetroffen voor een verband met de huidevettersindustrie in de 14de en 15de eeuw, maar gezien de beperkte afmetingen van het onderzoeksgebied kon slechts weinig concrete informatie betreffende de gracht achterhaald worden. Dat de gracht mogelijk verband houdt met de huidevettersindustrie in de 14de en 15de eeuw in de nabije omgeving van het plangebied is dus mogelijk maar kan op basis van het huidige onderzoek niet met zekerheid bevestigd of ontkend worden.

- Zijn er restanten die verwijzen naar de ambachten van de Garenmarkt tussen 1541 tot WOI?

Er zijn geen restanten aanwezig die verwijzen naar de ambachten van de Garenmarkt tussen 1541 tot WOI.

- Wat is de relatie tussen de archeologische sporen en het landschap?

Deze relatie kon niet onderzocht worden, aangezien in beide profielputten eenzelfde laatmiddeleeuwse gracht aanwezig was waarvan de totale diepte op ca. 3,30 m onder het huidige maaiveld nog steeds niet bereikt was. Binnen het uitgevoerde onderzoek werden geen natuurlijke lagen aangetroffen.

- Is er een archeologische site aanwezig binnen het projectgebied?

Er is geen archeologische site aanwezig binnen het projectgebied. Het huidige projectgebied is echter zeer beperkt qua afmetingen, waardoor niet kan uitgesloten worden dan binnen het volledige perceel een archeologische site al dan niet aanwezig zou zijn.

- Is er een site ouder dan de middeleeuwen aanwezig?

Aangezien in de aangelegde proefputten enkel een brede, diepe laatmiddeleeuwse gracht werd aangetroffen kan gesteld worden dat binnen het huidige onderzoeksgebied geen site ouder dan de middeleeuwen aanwezig is.

- Welke zijn de verder te nemen maatregelen i.f.v. de geplande werken?

Er dienen verder geen maatregelen genomen te worden.

- Zijn er restanten die verwijzen naar de Eekhoutabdij tussen 1100 en 1796?

Het enige spoor dat werd aangetroffen is een brede, diepe gracht die op basis van het aangetroffen aardewerk in de late middeleeuwen gedateerd kan worden. Aangezien de Eekhoutabdij gedurende zeer lange periode, waaronder de late middeleeuwen, aanwezig was kan niet uitgesloten worden dat de aangetroffen gracht niet in verband gebracht kan worden met deze abdij. Het historisch onderzoek en de studie van het historisch kaartmateriaal bracht echter geen bijkomende informatie aan het licht over de aard van de sporen die mogelijk gelinkt zouden kunnen worden aan de Eekhoutabdij. Bij het huidige uitgevoerde onderzoek werden ook geen aanwijzingen aangetroffen die de gracht met zekerheid niet aan de abdij zouden linken. Het verband tussen de aangetroffen gracht en de voormalige Eekhoutabdij is dus op basis van het uitgevoerde onderzoek niet duidelijk.

- Het historisch pand 'Arents – Van der Plancke' dateert uit ca. 1777. Historische kaarten laten zien dat er reeds al een gebouw aanwezig was voor deze periode. Vermoedelijk een langhuis met tuin palend aan een ommuurde groene binnentuin (Marcus Gerard 1562, Sanderus 1641, De Wit 1709). Zijn er restanten van deze eerste bebouwing of het gebruik van het achtererf?

Binnen de afgebakende onderzoekszone werd enkel een brede, diepe laatmiddeleeuwse gracht aangetroffen. Ter hoogte van het huidige onderzoeksgebied werden dan ook geen aanwijzingen aangetroffen voor de aanwezigheid van een gebouw.

- Is er informatie over het historisch gebruik van het achtererf van het pand 'Arents – Van der Plancke'?

Aangezien enkel een brede, diepe laatmiddeleeuwse gracht werd aangetroffen leverde het onderzoek geen informatie op over het historisch gebruik van het achtererf van het pand 'Arents – Van der Plancke'.

- Wat is de diepte van de huidige verstoring?

De huidige verstoring die werd aangetroffen bij het graven van de proefputten bestond uit een recente afvoerput voor water en een buis die hierop aangesloten was. Aangezien beide elementen nog in gebruik zijn werd bij het uitgraven van de profielputten een zekere afstand bewaard, zeker wat betreft de waterafvoerput. Hiervan kan de diepte dan ook niet bepaald worden. De afvoerbuis was ook aanwezig in profiel 1.1, waar ze een diepte van ca. 22 cm onder het huidige maaiveld vertoonde.

2.4 Besluit

2.4.1 Potentieel op kennisvermeerdering

Om het potentieel op kennisvermeerdering na te gaan dienen de resultaten van het vooronderzoek steeds gekoppeld te worden aan de geplande ingrepen. In dit geval bestaan de geplande ingrepen uit de aanleg van een zwembad binnen het volledige onderzoeksgebied, waarbij tot 2,20 m diep gegraven zal worden over een maximumlengte van ca. 12 m en een maximumbreedte van 5 m. In de aangelegde proefputten werd een laatmiddeleeuwse gracht aangetroffen waarbij de totale afmetingen (zowel breedte als diepte) niet achterhaald konden worden gezien deze zich buiten het huidige onderzoeksgebied bevinden. De onderkant van de gracht was op een diepte van 3,30 m onder het maaiveld immers nog steeds niet bereikt, en door de beperkte afmetingen van het huidige onderzoeksgebied kon de totale breedte van de gracht ook niet achterhaald worden.

Mocht het terrein veel groter zijn geweest en de ingreep ook, dan had een vervolgonderzoek hier heel veel kenniswinst kunnen opleveren. Helaas is dat binnen de krijtlijnen van dit dossier niet mogelijk.

2.4.2 Afweging noodzaak verder vooronderzoek

Volgens de beslissingsboom voor verder archeologisch vooronderzoek¹¹ is er voldoende informatie over de afwezigheid van een archeologische site. Het kennispotentieel kon voldoende bepaald worden. Verder vooronderzoek is in het kader van deze geplande werken niet aangewezen.

¹¹ AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED 2020 fig.3

3 Samenvatting

Naar aanleiding van een aanvraag bij een omgevingsvergunning voor stedenbouwkundige handelingen werd door Monument Vandekerckhove nv een archeologienota met ID 16925 opgemaakt. Het vooronderzoek zoals beschreven in deze archeologienota werd uitgevoerd en gerapporteerd in voorliggende nota. De totale oppervlakte van het plangebied Brugge – Nieuwe Gentweg 53 bedraagt 62 m², waarbij de geplande bodemingrepen eveneens een oppervlakte van 62 m² behelzen.

Omwille van verschillende aanwezige verstoringen binnen het plangebied werd afgeweken van de voorgeschreven ononderbroken proefsleuf maar werden twee kleine proefputten aangelegd in het oosten van het plangebied. Bij het aanleggen van beide profielputten kon geen archeologisch niveau herkend worden, aangezien op geen enkele locatie moederbodem werd aangetroffen. Om duidelijkheid te verkrijgen over de aard van de lagen waarin werd aangelegd werd in de noordelijke putwand van beide profielputten een profiel aangelegd. Op basis van deze profielen werd duidelijk dat ter hoogte van de profielputten een brede, diepe gracht aanwezig is. Hoewel beide profielen lokaal tot ca. 3 m onder het maaiveld werden geregistreerd, werd de onderkant van deze gracht niet bereikt. Het aardewerk dat in verschillende lagen van deze gracht werd aangetroffen leverde een datering op in de late middeleeuwen. Het bureauonderzoek leverde geen aanwijzingen voor de aanwezigheid van een gracht binnen het onderzoeksgebied, hoewel in de nabijheid wel meerdere sporen uit deze periode (waaronder grachten) werden aangetroffen.

Gezien de beperkte afmetingen van het huidige onderzoeksgebied konden de volledige afmetingen (breedte, diepte) van deze gracht niet achterhaald worden, maar gezien het feit dat de totale diepte van de gracht op een diepte van ca. 3,30 m onder het maaiveld nog steeds niet bereikt was gaat het hier waarschijnlijk om een zeer brede gracht. Het is dan ook vrij zeker dat dit het enige archeologische spoor dat binnen het huidige plangebied aanwezig is. Dit sluit echter niet uit dat binnen het volledige perceel nog andere archeologische sporen aanwezig zijn, maar dit kon niet bepaald worden en lag ook niet binnen de doelstelling van het huidige onderzoek. De huidige geplande ingreep beperkt zich tot een vrij klein onderzoeksgebied met een lengte van slechts 12 m en een breedte van slechts 5m, waarbij tot 2,20 m zal worden gegraven. Dit betekent dat de onderkant van de gracht niet bereikt zal worden bij de huidige geplande werken. Mocht het terrein veel groter zijn geweest en de ingreep ook, had een vervolgonderzoek hier heel veel kenniswinst kunnen opleveren. Helaas is dat binnen de kruitlijnen van dit dossier niet mogelijk.

Bijgevolg wordt geen verder archeologisch onderzoek geadviseerd.

4 Lijsten

4.1 Figurenlijst

Figuur 1: Inplanting voorgeschreven proefsleuf op GRB-kaart.....	10
Figuur 2: Foto's van het terrein tijdens het onderzoek.....	11
Figuur 3: Foto's methodiek	12
Figuur 4: Profiel 1.1.	17
Figuur 5: Profielfoto van profiel 1.2, waarbij lokaal verdiept werd met de kraan.	18
Figuur 6: Overzicht van het aardewerk behorende tot vondstnummer 3.	21
Figuur 7: Metalen vondsten aangetroffen met de metaaldetector. Van links naar rechts: vondstnummer 4, 7 en 5.	22
Figuur 8: Een stuk bewerkt hout, waarschijnlijk een stop (vondstnummer 8).	22

4.2 Plannenlijst

Plan 1: Plangebied op topografische kaart (digitaal; 1:10.000; 01.06.2021)	2
Plan 2: Plangebied op kadasterkaart (GRB) (digitaal; 1:250; 01.06.2021)	3
Plan 3: Aangelegde proefputten, met aanduiding reden tot afwijkingen (digitaal; 1:1; 04.06.2021)	13
Plan 4: Overzichtskaart van de profielregistraties (digitaal; 1:1; 02.06.2021)	14
Plan 5: Algemeen sporenplan van het onderzoek (digitaal; 1:1; 02.06.2021)	15
Plan 6: Weergave van de maaiveldhoogtes (digitaal; 1:1; 02.06.2021)	16
Plan 7: Synthesekaart (digitaal; 1:1; 03.06.2021)	25

4.3 Tabellenlijst

Tabel 1: Vondsten	19
Tabel 2: Geraadpleegde interne BAAC-specialisten.....	19
Tabel 3: Oplijsting en motivatie voor bewaring of deselectie van de vondsten	23

5 Bibliografie

AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED, 2021. *Code van goede praktijk voor de uitvoering van en rapportering over archeologisch vooronderzoek en archeologische opgravingen en het gebruik van metaaldetectoren (versie 4.0)*, Brussel. Available at: https://www.onroerendergoed.be/sites/default/files/2019-03/CGP_V4_geen_TC_20190322.pdf.

AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED, 2020. Een beslissingsboom voor verplicht archeologisch vooronderzoek. Available at: https://www.onroerendergoed.be/assets/files/content/images/stroomschema_stedenbouwkundig-verkaveling_v7.pdf.

AGIV, 2021a. Agentschap voor Geografische Informatie Vlaanderen: Grootchalig Referentiebestand (GRB). Available at: <https://www.geopunt.be/>.

AGIV, 2021b. Agentschap voor Geografische Informatie Vlaanderen: Topografische Kaart NGI 1:10000 raster, klassieke reeks. Available at: <http://www.geopunt.be>.

DUMALIN, E. & DEVALCKENEER, L., 2020. *Archeologienota Brugge Nieuwe Gentweg 53 (prov. West-Vlaanderen)*,

EGAN, G., 2010. *The medieval household. Daily living c. 1150 - c. 1450 (Medieval finds from excavations in London: 6)*, London.

6 Bijlagen

Bijlage I - Allesporenkaart

Bijlage II – Tekeningen

Bijlage III - Vondstenlijst

Bijlage IV – Assessmenttabel vondsten

Bijlage V – Fotolijst

